

Voortgangsrapportage CO₂-Prestatieladder 2023

Aug. 2024

Colofon

Ondertekening

Kenmerk:

Rapportage CO₂-prestatieladder 2023

Datum/versie:

27-8-2024

status

versie 3.0

auteur(s)

Nicole Homeijer

proceseigenaar

Paul Bos, Advies Zuiveren

gecontroleerd en vrijgegeven door

Paul Bos, Advies Zuiveren

opdrachtgever

Directeur- Zuiveren

Handtekening autoriserende directeur:

's-Hertogenbosch, augustus 2023

Waterschap Aa en Maas
Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch
T 073 - 615 66 66
F 073 - 615 66 00
E info@aaenmaas.nl
W www.aaenmaas.nl

Inhoud

1	Inleiding en verantwoording	4
1.1	Organisatiegrens	4
2	Berekende (GHG-) CO₂-emissies	5
2.1	Aandachtspunten vorige audit	9
3	Energiebeoordeling	10
3.1.	Identificatie grootste verbruikers	10
3.2.	Analyse elektriciteitsverbruik	11
3.3.	Conclusies en aanbeveling	12
4	CO₂-reducerende maatregelen	13
5	Participatie sector- en keteninitiatieven	15
6	Interne en externe communicatie	16
	Figuur 1. Scope1 emissiestromen 2023.....	10
	Figuur 2 Scope 3 emissiestromen 2023.....	11
	Figuur 3. Verbruik per onderdeel zuiveringen.....	11
	Tabel 1. CO ₂ -emissies 2023	6
	Tabel 2. Reductiedoelstelling CO ₂ -reductie 2021 t/m 2024	8
	Tabel 3. Werkelijke reductie (voor 2023)	8
	Tabel 4. Plan van Aanpak 2020-2024	13
	Tabel 5. Inzet sector- en keteninitiatieven	15
	Tabel 6. Overzicht van sector- en keteninitiatieven	15

1 Inleiding en verantwoording

In deze rapportage worden de actuele cijfers over het jaar 2022 weergegeven. Dit document moet in samenhang gezien worden met het 'Handboek CO₂ – prestatieladder niveau 3'. De gepresenteerde resultaten moeten worden gezien als de beste inschatting van de werkelijke waarden. Er wordt getracht de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van deze waarden jaarlijks te verbeteren en de analyses daarop jaarlijks te verdiepen.

Bijna alle gebruikte gegevens voor de berekening van de CO₂-footprint zijn gebaseerd op facturen en/of werkelijk gemeten aantallen. Hierdoor is de onzekerheidsmarge gering. Er zijn nog wel enkele onzekerheden. Deze worden omschreven in hoofdstuk 2.

1.1 Organisatiegrens

Er zijn geen wijzigingen t.o.v. het jaar 2022 m.b.t. de organizational boundary. Hierdoor blijft de organizational boundary gelijk aan de in het handboek CO₂-prestatieladder beschreven boundary.

Dit betekent dat de boundary en de tenaamstelling op het certificaat er als volgt uitziet:

Waterschap Aa en Maas

Vestigingen:

- Hoofdkantoor, Pettelaarpark 70, 5216PP 's-Hertogenbosch
- District Boven Aa, piet mondriaanstraat 11, 5753DJ Deurne
- District Beneden Aa, dorpsstraat 18, 5471NB, Loosbroek
- District Raam, gildekamp 2, 5431SP Cuijk
- District Hertogswetering, 5397GN Lith

RWZI's

Rioolwaterzuiveringsinstallaties, inclusief daaraan verbonden persleidingen en rioolgemalen:

- RWZI Aarle-Rixtel, bakelseweg 2, 5735SC Aarle-Rixtel
- RWZI Asten, waardjesweg 50, 5725TB Heusden
- RWZI Dinther, hazelbergsestraat 5, 5473XL Heeswijk-Dinther
- RWZI Land van Cuijk, beijers bos 4, 5443PL Haps
- RWZI Oijen, Parallelstraat 1, 5394LW Oijen
- RWZI 's-Hertogenbosch, treurenburg 4, 5221CD 's-Hertogenbosch
- RWZI Vinkel, Brugstraat 86, 5382 JC Vinkel

Gemalen

- 61 gemalen gelegen in het beheergebied

Gemeenschappelijke regelingen:

• Aquaminerals	4%
• Aquon	10%
• Belastingamenwerking Oost-Brabant	37%
• NV Slibverwerking Noord-Brabant	19%

2 Berekende (GHG-) CO₂-emissies

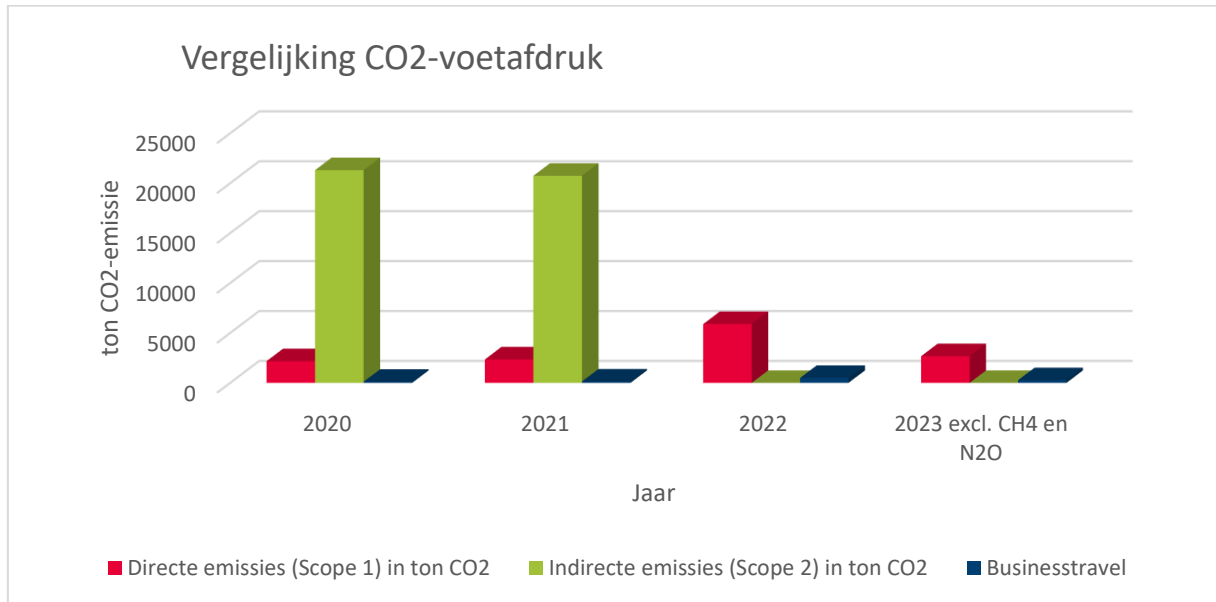
De directe- en indirecte CO₂-emissies van Waterschap Aa en Maas bedroeg in 2023 2941 ton CO₂. Hiervan werd 2675 ton CO₂ veroorzaakt door directe CO₂-emissies (scope 1), 0 ton CO₂ door indirecte GHG-emissies (scope 2) en 266 ton CO₂ door business travel (zie tabel 1 en figuur 1).

Tabel 1. CO₂-emissies 2023

TABEL M1. OVERZICHT CO ₂ -EMISSIES, GEHELE ORGANISATIE				2023	Heel jaar
TYPE EMISSIESTROOM SCOPE 1	AANTAL	EENHEID	CONVERSIE FACTOR (kg CO ₂ per eenheid)	Scope 1 emissies 2023 (ton CO ₂)	
Gasverbruik	107.769	Nm ³	2,079	224	
Brandstofverbruik wagenpark - benzine	7.258	liter	2,821	20	
Brandstofverbruik wagenpark - diesel	99.424	liter	3,256	324	
Brandstofverbruik wagenpark - elektra	16.283	kWh	0.069	1	
Warmte Afvalverbrandingsinstallatie	19.797	GJ	25,37	502	
Afgefakkeld biogas	294.961	m ³	0,859	253	
Groengas	0	m ³	1,039	0	
Kalk	1.923.786	kg	0,439	845	
Aktief kool	188.490	kg	2,688	507	
Lachgasuitstoot totaal	37.914	kg N ₂ O-N	265	10047	
methaanuitstoot totaal	420.319	kg CH ₄	28	11769	
Totaal scope 1 incl. N ₂ O-N, CH ₄				24.491	
Totaal scope 1				2675	
TYPE EMISSIESTROOM SCOPE 2	AANTAL	EENHEID	CONVERSIE FACTOR (g CO ₂ per eenheid)	UITSTOOT (ton CO ₂)	
Elektraverbruik - grijze stroom	0	kWh	0,456	0,00	
Elektraverbruik - grijze stroom (laden)	0	kWh	0,337	0,00	
Elektraverbruik - groen stroom (EU)	0	kWh	0,456	0,00	
Elektraverbruik - groen stroom (eigen opwek)	9.984.410	kWh	0	0,00	
Elektraverbruik - groene stroom (NL) ingekocht	36.995.586	kWh	0	0,00	
Totaal scope 2				0,00	
TYPE EMISSIESTROOM BUSINESS TRAVEL	AANTAL	EENHEID	CONVERSIE FACTOR (kg CO ₂ per eenheid)	Scope 3 Emissies 2023 (ton CO ₂)	
Zakelijk vervoer - OV (business card)	79.137	km	0,02	0,41	
Zakelijk vervoer - gedeclareerde kilometers	1.020.233	km	0,193	196,90	
Vliegreizen <700 km	3.376	km	0,234	0,79	
Vliegreizen 700 km - 2500	2972	km	0,172	1	
Vliegreizen >2500 km	84.168	km	0,157	13,21	
Wagenpark kilometers (benzine - hybride)	7254	km	0,144	1,04	
Wagenpark kilometers (diesel)	260838	km	0,203	52,95	
Wagenpark kilometers (elektrisch)	8595	km	0,094	0,81	
Totaal scope 3				266	
TOTALE EMISSIES SCOPE 1, 2 EN BUSINESS TRAVEL incl. N ₂ O-N, CH ₄				24.757	
TOTALE EMISSIES SCOPE 1, 2 EN BUSINESS TRAVEL				2.941	

Uitsluitingen

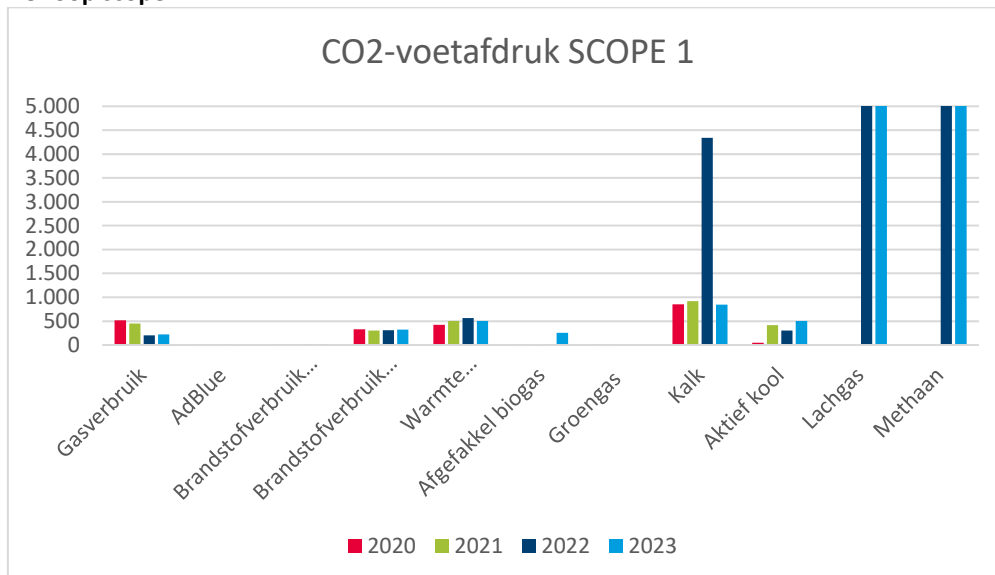
Lachgasemissies en methaanemissie uit zowel de waterlijn en sliblijn zijn nu meegenomen in de voortgangsrapportage van de CO₂-prestatieladder. De invloed van de organisatie op reductie van deze broeikasgassen is nog niet voldoende in kaart gebracht. Op dit moment wordt hier onderzoek naar gedaan.

Figuur 1. CO₂-footprint afgelopen drie jaar

De emissies in de paragraaf hierboven zijn vastgesteld voor 2023. Dit is tevens het nieuwe basisjaar. In dit overzicht is de bijdrage van lachgas en methaan niet weergegeven omdat hierbij de overige type emissies in het niet vallen.

Verloop scope 1.

Figuur 2. CO₂-voetafdruk scope 1 2020 t/m 2024

Verloop scope 2.

Vanaf 2022 wordt de stroom ingekocht bij Greenchoice. Deze stroom wordt door de CO₂-prestatieladder bestempeld als groene stroom (NL) en realiseert 0% CO₂-uitstoot. Scope 2 heeft daarom in zijn totaliteit 0% CO₂-uitstoot.

Verloop scope 3.

De uitstoot van het wagenpark is sterk toegenomen. Dit zit vooral in de toegenomen kilometer na het einde van de Coronaperiode.

Tabel 2. Reductiedoelstelling CO₂-reductie 2021 t/m 2024

Jaar	Jaarlijkse reductiedoelstellingen		
	Scope 1	Scope 2	Businessreisel
2021	0,00%	0,00%	0,00%
2022	-0,06%	-0,05%	0,00%
2023	-0,28%	0,00%	0,00%
2024	-0,41%	-93,12%	0,1%
Totaal	-0,75%	-93,17%	-0,1%

Tabel 3. Werkelijke reductie (voor 2023)

*excl. Methaan en lachgas

Emissies	2020 (ton CO ₂)	2021 (ton CO ₂)	2022 (ton CO ₂)	2023 (ton CO ₂)	Toename (+) /reductie(-) in %
Directe emissies (scope 1)	2.180	2.613	5.734*	2.676*	+22%
Indirecte emissies (scope 2)	21.311	19.519	0	0	-100%
Businessreisel (scope 3)	110	139	543	267	+143%
Totaal	23.601	22.271	6.277	2.943	-55%

Voor het kwantificeren van de CO₂-uitstoot is gebruik gemaakt van een Excel model waarbij alle energieverbruiken worden omgerekend naar CO₂-emissies. Hierbij worden de emissiefactoren van de website www.co2emissiefactoren.nl gehanteerd en zijn opgenomen onder '2023 Lijst CO₂-emissiefactoren'. In hoofdstuk 9 van het Handboek van de organisatie wordt beschreven waar de brongegevens per energiestroom vandaan komen.

Voor het jaar 2023 stond een doel van -0,28% reductie voor scope 1 en een reductiedoel van 0% voor scope 2. Dit doel is voor scope 2 behaald. Echter, voor scope 1 is een toename van +22% vastgesteld. Dit is een gevolg de meer gereden kilometers t.o.v. 2020 en een wijziging in het gebruik van kalk bij SNB, één van de samenwerkingspartners van Aa en Maas.

Voor Businessreisel is een vermeerdering in uitstoot van 143% dan het referentiejaar 2020. Dit laatste is het gevolg van een toename van gereden kilometers na de COVID-epidemie maar ook door een wijziging in de manier waarop deze categorie wordt geadministreerd. Hierdoor is breder inzicht ontstaan in de CO₂-uitstoot binnen deze categorie.

Verbranding biomassa

In het jaar van deze rapportage (2023) vond er geen verbranding van biomassa plaats bij Waterschap Aa en Maas.

(GHG) CO₂ -verwijderingen

Er heeft in het jaar van deze rapportage (2023) geen broeikasgasverwijdering of compensatie plaatsgevonden bij Waterschap Aa en Maas.

Uitzonderingen

Er zijn geen noemenswaardige uitzonderingen te noemen op het GHG-Protocol.

Invloedrijke personen

Binnen de organisatie zijn geen individuele personen te benoemen die een dermate invloed op de CO₂ footprint hebben, dat gedragsverandering van deze individuele persoon alleen al zou zorgen voor een significante verandering in de CO₂ footprint.

Onzekerheden CO₂-footprint

1. Voor enkele verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen) zijn de CO₂-footprintgegevens opgevraagd voor 2023. Ook voor de andere gegevens is Waterschap Aa en Maas afhankelijk van de administratie van de desbetreffende verbonden partij, waardoor er enige onzekerheid kan zitten tussen de aangeleverde waardes en de daadwerkelijke waardes.
2. De kilometers gemaakt met vliegverkeer zijn vastgesteld door gebruik te maken van een online afstandscalculator die de afstand meet tussen vertrek- en eindpunt. Ondanks een goede onderbouwing van de tool, blijft dit een benadering aangezien de daadwerkelijk gevlogen routes enigszins kunnen afwijken.

Er is voor 2023 geen vergelijking gemaakt met sectorgenoten omdat er geen impactvolle additionele maatregelen zijn toegevoegd aan de maatregelenlijst. Hierdoor volstaat de vergelijking uit 2021 die te vinden is in het handboek CO₂-prestatieladder.

2.1 Aandachtspunten vorige audit

Uit de externe audit van 2022 kwamen de volgende aandachtspunten naar voren:

Aandachtspunt externe audit	Normeis	Opvolging
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

De geel gearceerde tekst betekent dat de opvolging nog aandacht behoeft, de groen gearceerde tekst is afgehandeld.

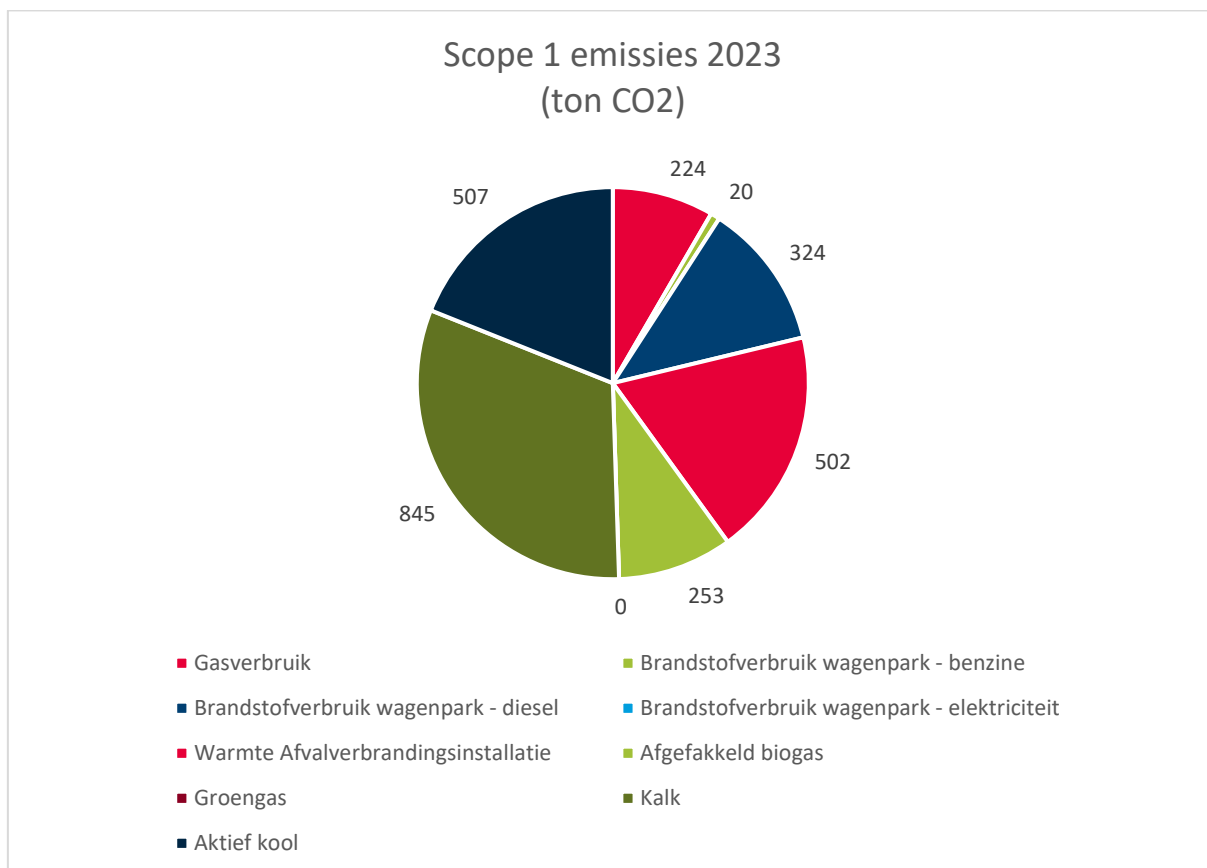
3 Energiebeoordeling

Het doel van deze energiebeoordeling is de huidige en de historische energieverbruiken van de voorliggende jaren van Aa en Maas in kaart te brengen. Middels de energiebeoordeling is inzicht verkregen in de grootste energieverbruikers binnen de organisatie. De CO₂-Prestatieladder vereist dat er inzicht wordt verkregen in de 80% grootste verbruikers. Hierdoor kunnen de belangrijkste processen, gebouwen en/of activiteiten die bijdragen aan CO₂-uitstoot effectief aangepakt worden. Hieronder volgt een verdere analyse van het energieverbruik van Aa & Maas.

3.1. Identificatie grootste verbruikers

In deze energiebeoordeling wordt het elektriciteitsverbruik verder geanalyseerd. De grootste emissiestroom in 2022 is het kalkverbruik van SNB, daarnaast volgt businessreizen: zakelijk gereden kilometers met dieselveertuigen. De uitkomsten van deze analyse zullen leiden tot concrete maatregelen om de CO₂-emissies van deze stroom te reduceren.

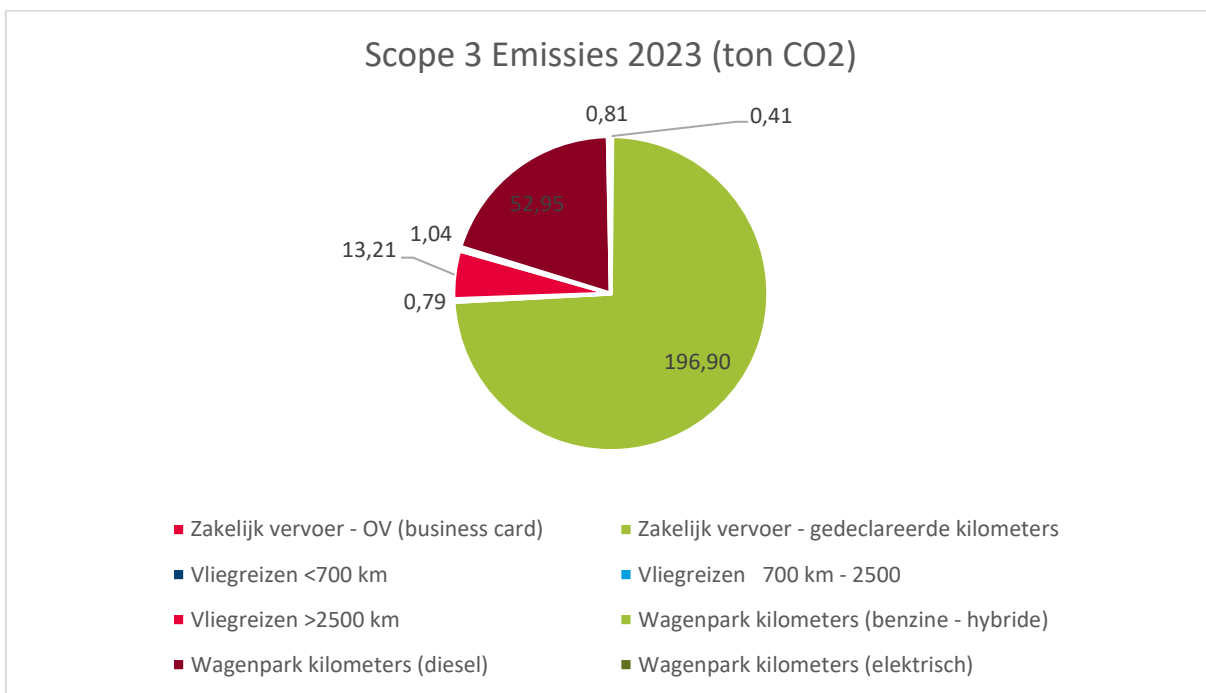
De grootste emissiestromen directe emissies in 2023 (scope 1) zijn opgenomen in figuur 1.

Figuur 1. Scope1 emissiestromen 2023.

De kalk die SNB toepast is veranderd omdat de oorspronkelijke kalk die werd gewonnen en gefabriceerd niet meer beschikbaar is. De nieuwe kalk is beduidend minder effectief hetgeen leidt tot hoger gebruik van kalk.

De grootste emissiestromen directe emissies in 2023 (scope 3) zijn opgenomen in figuur 2.

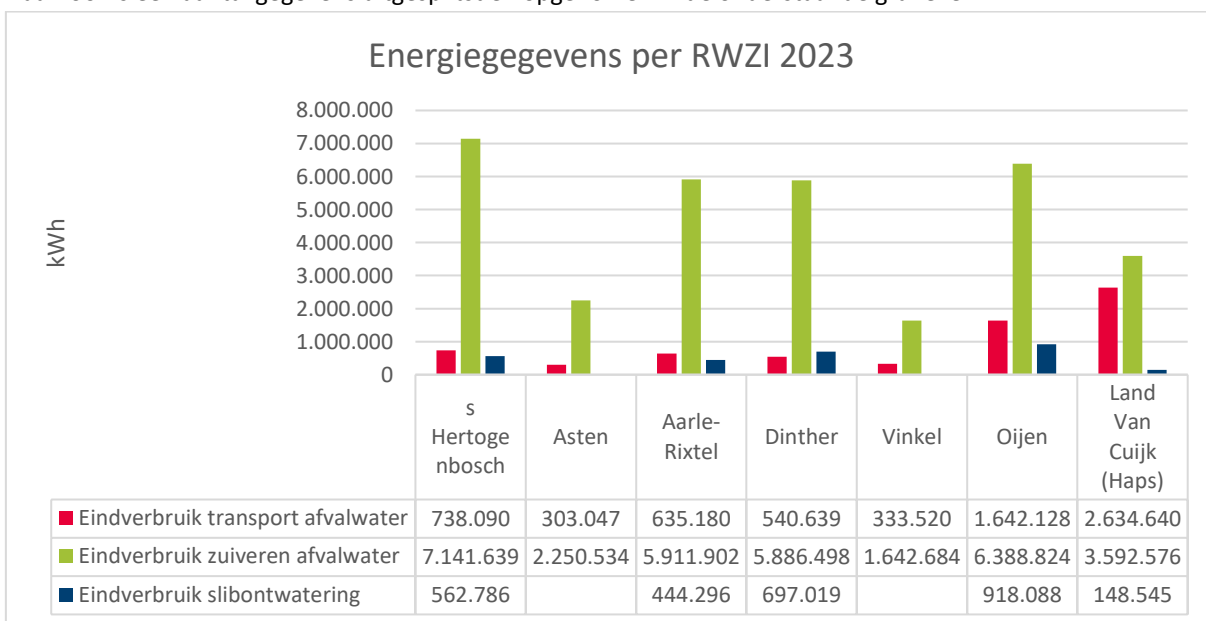
Figuur 2 Scope 3 emissiestromen 2023

3.2. Analyse elektriciteitsverbruik

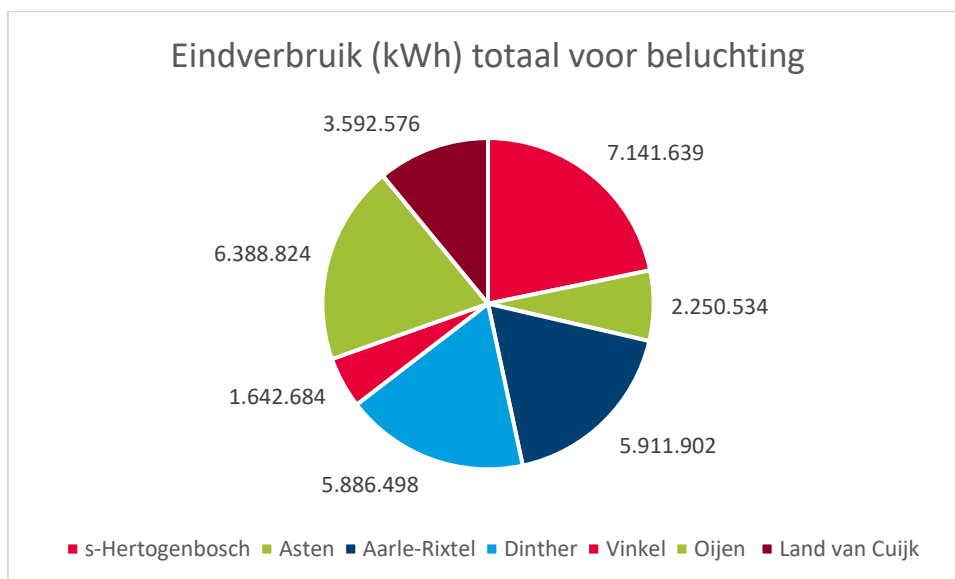
Zoals eerder genoemd werd voorheen 90,3% van de CO₂-uitstoot veroorzaakt door het ingekochte elektriciteitsverbruik. Vanaf 2022 is Waterschap Aa en Maas overgestapt op de inkoop van enkel groene stroom die geproduceerd wordt in Nederland. Door deze keuze en doordat hiermee geen CO₂-emissie wordt gerealiseerd, is scope 2 100% gereduceerd.

Aa en Maas heeft echter als doel gesteld om in 2030 energieneutraal te zijn. Daarom wordt niet alleen gekeken naar duurzame opwek, maar ook naar energiebesparing (naast verplichte maatregelen).

Daarvoor is een aantal gegevens uitgesplitst en opgenomen in de onderstaande grafieken

Figuur 3. Verbruik per onderdeel zuiveringen

Het verbruik per zuivering is afhankelijk van de grootte en het type beluchting dat is toegepast. Bij toekomstige renovaties wordt dit energieverbruik meegewogen bij het ontwerp.

3.3. Conclusies en aanbeveling

Gebaseerd op bovenstaande analyse en de analyse beschreven in de voorgaande directiebeoordeling worden hieronder diverse nieuwe en bestaande (met extra inzet) maatregelen benoemd die zullen bijdragen aan de afname van de elektriciteits- en energiebehoefte van Waterschap Aa en Maas in de aankomende jaren:

Aanvullende maatregelen

- Afkoppelen van aardgas en inzet van bijv. warmtepompen is een reële optie gebleken. Vanwege netcongestie is deze maatregel echter uitgesteld.
- Voor de toekomstige stijging in scope 1 door de toevoeging van lachgas- en methaanuitstoot en het verhoogde gebruik in actief kool voor medicijnenrestenverwijdering, zijn verschillende acties uitgezet om de CO₂-reductie zo snel mogelijk te realiseren.

De reductiedoelstellingen zijn niet gehaald als gevolg van ontwikkelingen waar we geen of slechts beperkt invloed op hebben. Door het basisjaar 2020 (Corona) waren de voertuigbewegingen zeer beperkt, wat resulteerde in een kleine voetafdruk. We werken nog steeds veel thuis (volgens de CAO mag gemiddeld 50%) maar we zien toch een grote toename.

4 CO2-reducerende maatregelen

Tabel 4. Plan van Aanpak 2020-2024

CO2-Reductiemaatregel	Type actie	Emissie	Verbruiker	Scope 1/2	Status/toelichting
SCOPE 1 - Gasverbruik (vastgoed)					
Nieuw contract energieleverancier/ aanbesteding (GreenChoice)	Periodiek	Gasverbruik	WS, vastgoed	1	Contract 2022 tot 2030
Reststromen vergisten	Doorlopend	Gasverbruik	WS, vastgoed	1	Lopend
Productie en transport groengas(biogas)	Doorlopend	Gasverbruik	WS, vastgoed	1	Er wordt een verkenning gedaan naar het produceren van meer biogas
Optimalisering bedrijfsvoering RWZI	Dynamisch	Gasverbruik	WS	1	Lopend
Inkoop CO2-gecompenseerd gas voortzetten	Doorlopend	Gasverbruik	WS, vastgoed	1	Begin 2023 nieuw contract
Optimalisatie klimaatsysteem kantoren: Thermostaat hoofdkantoor standaard 1 graad omlaag	Doorlopend	Gasverbruik	Vastgoed	1	Heeft vermindering in gasverbruik gerealiseerd.
Onderzoek mogelijkheden voor inkoop groengas/behoud eigen certificaten	Dynamisch	Gasverbruik	WS	1	Hier is bij de aanbesteding naar gekeken, maar er is uiteindelijk voor gekozen om groengasproductie/eigen certificaten gescheiden te houden van de inkoop van gas.
Onderzoeken mogelijkheid afkoppelen aardgas	Dynamisch	Gasverbruik	Vastgoed	1	Lopend
SCOPE 1 - Mobiliteit (wagenpark)					
Aanbesteding wagenpark	Periodiek	Brandstofverbruik	Eigen wagenpark	1	Lopende. In principe wordt bij de (gefaseerde) vervanging van het wagenpark gekeken of elektrische alternatieven voorhanden zijn.
Uitbreiding aanschaf elektrische auto's, hybride	Dynamisch	Brandstofverbruik	Eigen wagenpark	1	Lopend
Voortzetten thuiswerken n.a.v. corona	Doorlopend	Brandstofverbruik	Eigen wagenpark	1	Er wordt momenteel 50% van de tijd thuisgewerkt
Fietsplan	Doorlopend	Brandstofverbruik	Eigen wagenpark	1	Lopend
Terugdringen chemicaliënverbruik (ook smeermiddelen)	Doorlopend	Smeermiddelen	WS, materieel	1	Lopend
Zuinig rijgedrag stimuleren	Doorlopend	Brandstofverbruik	Eigen Wagenpark	1	Nog niet gestart
Controle bandenspanning	Kwartaal/maandel ijks	Brandstofverbruik	Eigen wagenpark	1	Uitgesteld tot 2023
SCOPE 1 – grondstoffenverbruik					
Actief kool	Doorlopend	Grondstoffen- verbruik	RWZI	1	Verduurzaming door onderzoek naar groene alternatieven
SCOPE 1 – Methaan- en lachgasemissie					
Methaaninventarisatie	Doorlopend	Emissies	WS	1	Lopend
Lachgasemissie reduceren	Doorlopend	Emissies	WS	1	Reductieonderzoek en toepassen reductiemaatregelen op RWZI.
SCOPE 2 - Elektraverbruik (vastgoed)					
Nieuw contract energieleverancier/ aanbesteding (GreenChoice)	Periodiek	Elektriciteitsverbruik	Algemeen	2	Uitgevoerd
Windturbines	Eenmalig	Elektriciteitsverbruik	Algemeen	2	Haalbaarheidsonderzoek loopt naar windturbines LvC
Aansturing stuw op zonne-energie	Doorlopend	Elektriciteitsverbruik	WS	2	Nog niet gestart
Optimalisering bedrijfsvoering RWZI	Dynamisch	Elektriciteitsverbruik	RWZI	2	Lopend
PV op en rond Pettelaarpark (hoofdkantoor)	Eenmalig	Elektriciteitsverbruik	Vastgoed	2	Afgerond. PV op Pettelaarpark is geplaatst
Uitbreiding met 4 zonneweides	Eenmalig	Elektriciteitsverbruik	Algemeen	2	Zonneweides zijn afgerond.

Uitbreiding elektriciteitswinning uit biogas	Dynamisch	Elektriciteitsverbruik	Algemeen	2	Er wordt momenteel ingezet op meer productie biogas (zie maatregel)
Superkritisch vergassen van zuiveringsslib (voortzetting, uitbreiding) proef eindigt	Dynamisch	Elektriciteitsverbruik	RWZI	2	Lopend
Onderzoek Aquathermie	Dynamisch	Elektriciteitsverbruik	Algemeen	2	Inpassen wordt gezocht.
Onderzoek naar ICT Servers: energie-efficiëntie	Eenmalig	Elektriciteitsverbruik	ICT-servers	2	Nog niet gestart
Onderzoek overstap 100% groene stroom NL (overig stuk)	Eenmalig	Elektriciteitsverbruik	Algemeen	2	In 2021 nog deels overstap naar 100%, momenteel volledig overgestapt naar 100% groene stroom NL
SCOPE 2 - Reduceren zakelijke kilometers					
Voortzetten thuiswerken n.a.v. corona	Doorlopend	Zakelijk verkeer	Zakelijk verkeer	2	Thuiswerkadvies van 50%
Fietsplan	Doorlopend	Zakelijk verkeer	Autogebruik, OV	2	Lopend
Amber pilot (elektrische deelauto inzetten voor dienstreizen)	Dynamisch	Zakelijk verkeer	Zakelijk verkeer	2	Lopend
Beleid vliegvlagen (OV tot 800 km afstand)	Doorlopend	Zakelijk verkeer	Vliegvlagen	2	Lopend
Organisatorische maatregelen					
CO ₂ -Footprint challenge	Eenmalig 2021	Algemeen	Medewerkers	2	Deze is gehouden in het najaar van 2021 en succesvol afgerond

5 Participatie sector- en keteninitiatieven

Waterschap Aa en Maas neemt actief deel aan diverse CO₂-reductieinitiatieven, om zodoende de uitwisseling van kennis en groei van innovatieve ideeën te bevorderen. Voorbeeld hiervan is het initiatief Regionale Energie Strategie. De RES levert een bijdrage aan het nationale Klimaatakkoord. Hier zijn ook andere overheidsinstanties, zoals gemeenten en Provincies bij aangesloten. Om deze deelname te bewijzen worden de volgende documenten bewaard:

- Verslagen, notulen bijeenkomsten
- Overige (openbare) bewijsstukken

Tabel 5. Inzet sector- en keteninitiatieven

Omschrijving	Aantal uren
Inzet medewerkers	200
Jaarlijks budget	€ 15.000,-

Hieronder wordt een overzicht van het initiatief weergegeven, inclusief de bijdrage, het jaarlijkse bedrag en de bewijslast.

Tabel 6. Overzicht van sector- en keteninitiatieven

INITIATIEF	TYPE BIJDRAGE	JAARLIJKS BEDRAG	BEWIJSLAST
Regionale Energie Strategie	Kennis	€ 15.000,-	Openbare stukken, notulen/e-mails
TOTALE KOSTEN		€ 15.000,-	

Bovenstaande deelname wordt jaarlijks geëvalueerd en besproken in de directiebeoordeling. Tevens wordt hierbij het jaarlijkse budget geaccordeerd.

T.o.v. 2022 zijn er geen aanvullende sector- en keteninitiatieven toegevoegd waarin Aa en Maas participeert.

6 Interne en externe communicatie

In 2023 is er meermaals gecommuniceerd over het CO₂-reductiebeleid. In het communicatielogboek wordt bijgehouden wie, wat, wanneer communiceert.